

Subiect: Propuneri Modificarea legislației electoarele

Către autorii proiectului de lege Nr.36 din 29.03.2019 pentru modificarea unor acte legislative (Codul electoral – art.1, 4, 8, ș.a.; Legea despre statutul deputatului în Parlament – art.2; Legea privind partidele politice – art.26; ș.a.)

În contextul primei runde de dezbateri asupra proiectului de lege Nr.36 din 29.03.2019, **Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)** vine cu propuneri de amendamente care vizează măsuri legislative de reducere a inegalităților de gen în politică.

Vă aduc la cunoștință că **Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)** monitorizează alegerile electorale din perspectiva egalității de gen mai mult de 10 ani. În cadrul alegerilor parlamentare din 2019, CPD a identificat patru tipuri de inegalități de gen. Acestea se referă la modul de prezentare a bărbaților și femeilor în calitate de candidați, veniturile și posibilitățile economice ale candidaților bărbați și femei, accesul bărbaților și femeilor candidați la mass-media și percepțiile alegătorilor față de femeile și bărbații candidați.

În baza analizei alegerilor parlamentare 2019 din perspectiva egalității de gen¹, a experienței și expertizei pe care o deține CPD, propunem următoarele amendamente:

Prevederi actuale	Propuneri amendament	Argumentare
<p>Codul Electoral Articolul 41. Condițiile și modul de susținere financiară a campaniilor electorale d) plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, luând ca bază de calcul un coeficient înmulțit cu numărul de alegători din circumscripția electorală în care au loc alegerile;</p>	<p>d) plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate și utilizate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, luând ca bază de calcul un coeficient înmulțit cu numărul de alegători din circumscripția electorală în care au loc alegerile, dar nu mai mare decât echivalentul a 0,01% din veniturile prevăzute în bugetul de stat pentru anul respectiv.</p>	<p>Experiența ultimului deceniu arată că CEC pune în practică prevederile acestui articol într-o manieră în care plafonul general al pentru fondul electoral a concurenților electorali creștea destul de semnificativ în fiecare ciclu electoral. Spre exemplu, în alegerile parlamentare din 2019 Comisia Electorală Centrală a stabilit² că plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral în circumscripția națională a fost în mărime de 86 871 855,75 lei, iar în circumscripția uninominală - în mărime de 1 845 000,00 lei. Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 54 din 17.01.2018, în sumă de 6 150,0 lei, mărimea coeficientului fiind 0,5% din salariul mediu respectiv. Astfel, coeficientul a constituit în expresie bănească 30,75 lei. Totodată,</p>
<p>Legea Nr. 294. privind partidele politice, articolul 26, (3) veniturile anuale ale unui partid politic provenite din cotizații de membru și donații nu pot depăși echivalentul a 0,3% din veniturile prevăzute în bugetul de stat pentru anul respectiv.</p>	<p>veniturile anuale ale unui partid politic provenite din cotizații de membru și donații nu pot depăși echivalentul a 0,01% din veniturile prevăzute în bugetul de stat pentru anul respectiv.</p>	

¹ http://progen.md/files/9071RaportFinalAlegeri-1_1_1.pdf

² Decizia CEC https://cec.md/ro/cu-privire-la-stabilirea-plafonului-general-al-mijloacelor-financiare-ce-2751_91755.html

		<p>plafonul de cheltuieli pentru partidele participante la referendum a fost de 43 450 053,38 MDL.</p> <p>Fără această prevedere, propunerile de micșorare a plafonului de donații nu-și vor avea rezultatul scontat, deoarece partidele politice și concurenții electorali vor masca donațiile semnificative care depășesc plafonul impus de lege prin mări eronat și artificial numărul de donatori.</p>
<p>Legea Nr. 294. privind partidele politice Articolul 27. Finanțarea partidelor politice din bugetul de stat</p> <p>(1) Partidele politice au dreptul să primească anual finanțare de la bugetul de stat prin intermediul Comisiei Electorale Centrale, în baza unui regulament aprobat de aceasta. Cuantumul alocațiilor pentru acest scop se aprobă în legea bugetară anuală și se distribuie după cum urmează: a) 50% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile parlamentare; b) 50% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile locale generale.</p> <p>(1) Partidele politice au dreptul să primească anual finanțare de la bugetul de stat prin intermediul Comisiei Electorale Centrale. Regulamentul privind finanțarea partidelor politice, inclusiv metodologia de calcul, este aprobat de către Comisia Electorală Centrală. Cuantumul alocațiilor pentru acest scop se aprobă în legea bugetară anuală, cota procentuală constituind nu mai mult de 0,2% din veniturile bugetului de stat, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație, și se distribuie după cum urmează: a) 40% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile parlamentare; b) 40% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile locale generale; c) 10% – partidelor politice care respectă cota de cel puțin 40% de candidați femei din numărul total al candidaților înaintați în toate circumscripțiile uninominale în alegerile parlamentare. Această majorare se va stabili din</p>	<p>Partidele politice au dreptul să primească anual finanțare de la bugetul de stat prin intermediul Comisiei Electorale Centrale, în baza unui regulament aprobat de aceasta. Cuantumul alocațiilor pentru acest scop se aprobă în legea bugetară anuală, cota procentuală constituind nu mai mult de 0,1% din veniturile bugetului de stat, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație, și se distribuie după cum urmează: a) 35% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile parlamentare; b) 35% – partidelor politice proporțional cu performanțele obținute în alegerile locale generale; c) 10% - partidelor politice proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor parlamentare; d) 10% - partidelor politice proporțional cu femeile alese efectiv în cadrul alegerilor locale; e) 5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare; f) 5% - partidelor politice proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor locale.</p> <p>Plafonul maxim de finanțare de la bugetul de stat a unui partid nu poate depăși 70% din veniturile partidului politic reglementate prin art. 26 (3).</p>	<p>Modul în care sunt finanțate partidele politice și campaniile electorale influențează direct modul în care femeile și tinerii se implică în procesul politic. În situația în care costul financiar al vieții politice este în creștere, capacitatea financiară a candidaților/candidatelor devine un element esențial pentru a accede la funcții de putere. Întrucât femeile din politica moldovenească sunt mai sărace comparativ cu bărbații din domeniu, acest lucru constituie o barieră semnificativă în asigurarea reprezentării echitabile a femeilor dar și altor grupuri subreprezentate în procesul decizional.</p> <p>Conform Opiniei OSCE/ODHR³ dar și a practicilor internaționale⁴ resursele publice trebuie să urmeze scopuri de interes public. Chiar dacă finanțarea din bugetul de stat primordial trebuie să reducă finanțarea partidelor din fonduri private (fapt care încă nu se întâmplă) acest instrument poate fi utilizat eficient și pentru a promova scopuri nu mai puțin importante, cum ar fi promovarea participării femeilor și tinerilor în politică și procesul electoral. Astfel, autoritățile pot reglementa nu doar modul în care partidele politice obțin banii publici dar pot utiliza alocațiile publice pentru a determina partidele politice să devină mai transparente, să promoveze mai multe femei și tineri.</p>

³ <https://www.osce.org/odihr/elections/lithuania/402185?download=true> vezi punctul 30 30. Lastly, while not provided for in the legislation, public funding could be considered as a tool for promoting women’s participation and providing financial incentives thereon. As stated in the Council of Europe Committee of Ministers Recommendation (2003)3 on the balanced participation of women and men in political and public decision making, the financial incentive for receiving public funds can be encouraged based on their compliance with requirements to promote women’s participation. **Consideration could be given to link the allocation of public financing to measurable efforts to promote women’s political participation.**

⁴ [Gender-targeted Public Funding for Political Parties https://www.idea.int/sites/default/files/publications/gender-targeted-public-funding-for-political-parties.pdf](https://www.idea.int/sites/default/files/publications/gender-targeted-public-funding-for-political-parties.pdf)

<p>suma alocată pentru anul bugetar respectivului partid; d) 5% – partidelor politice proporțional cu numărul de femei alese efectiv în funcția de deputat în Parlament pe circumscripții uninominale; e) 5% – partidelor politice proporțional cu numărul de tineri aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare și al celor locale generale.</p>		
<p>Legea Nr. 294. privind partidele politice, articolul 28 Utilizarea alocațiilor de la bugetul de stat ... l) cheltuieli pentru programe pentru tineret și femei.</p>	<p>(..)20% din valoarea alocațiilor anuale de la bugetul de stat vor fi utilizate în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesul politic și electoral iar 10% din valoarea alocațiilor primite să fie utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesul politic și electoral. (..)Partidele în care există organizații ale femeilor și a tinerilor aceste fonduri vor fi gestionate de organizațiile în cauză. (3) Alocațiile de la bugetul de stat utilizate pentru alte destinații decât cele prevăzute la alin (1) și (...) se restituie bugetului de stat în baza unei hotărâri a Curții de Conturi, în mărimea utilizată contrar destinației. (4) Primirea și utilizarea alocațiilor de la bugetul de stat inclusiv modul de utilizare a alocațiilor pentru încurajarea și promovarea femeilor și tinerilor se reflectă în mod distinct în evidența contabilă a partidelor politice.</p>	
<p>Articolul 31. Auditul și verificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice (1) Partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei sânt obligate să efectueze auditul rapoartelor privind gestiunea financiară cel puțin o dată la 3 ani. Raportul de audit, împreună cu raportul anual privind gestiunea financiară a partidului politic, va fi expediat Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul în care partidul politic a beneficiat de alocații de la bugetul de stat – și Curții de Conturi.</p>	<p>(1) Partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei sânt obligate să efectueze auditul rapoartelor privind gestiunea financiară pentru anul respectiv. Raportul de audit, împreună cu raportul anual privind gestiunea financiară a partidului politic, va fi expediat Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul în care partidul politic a beneficiat de alocații de la bugetul de stat – și Curții de Conturi.</p>	<p>Prevederea în cauză este ineficientă și confuză în sensul determinării partidelor politice să urmeze un model transparent și corect de finanțare deoarece instituțiile competente (CEC, Curtea de Conturi) trebuie să aibă acces la analize independente mult mai degrabă decât o dată la trei ani.</p>
<p>Codul Electoral Articolul 46. Desemnarea candidaților (3) Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe.</p>	<p>(3) Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. (3¹)Poziționarea candidaților pe liste se va face conform formulei de plasament 2/1- la</p>	<p>Experiența alegerilor anterioare demonstrează că partidele politice tind să plaseze femeile candidate spre finalul listei. De aceea este imperativ ca prevederile ce țin de plasament, sau pe decile (fiecare zece locuri din listă), sau pe quintile (fiecare cinci locuri), să fie reglementate și respectate.</p>

	fiecare 3 locuri, unul să fie alocat pentru un candidat de sex opus.	
Codul Electoral Articolul 88. Modificarea listelor de candidați din circumscripția națională (3) Modificarea listelor de candidați se efectuează cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.	Modificarea listelor de candidați se efectuează cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și art 46 (3¹) din Codul Electoral.	
Codul Electoral Articolul 49. Înregistrarea candidaților...	(9) În cazul în care un concurent electoral prezintă lista candidaților desemnați în alegeri care nu corespunde cerințelor din art. 46, alin. (3) și (3 ¹) Comisia Electorală Centrală va refuza înregistrarea acestuia.	Sistemul de cote și sistemul de plasament legiferat - este cea mai eficientă metodă de a asigura premise reale pentru o reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în organele legislative de conducere. În urma analizei comprehensive a experiențelor altor state, se evidențiază că aplicarea sistemului de cotă dublă (ce include și prevederi de poziționare pe liste) sporește semnificativ numărul femeilor în organele legislative de stat, asigurând șanse egale în cursele electorale.

Persoană de contact:

Alina Andronache

+373 069668931

andronache.al@gmail.com